

POLICAJNÁ SPOLUPRÁCA

Hlavným nástrojom policajnej spolupráce je Európsky policajný úrad Europol, ktorý je ústredným článkom širšej štruktúry európskej vnútornej bezpečnosti. Spolupráca a politiky sa stále vyvíjajú, pričom pozornosť sa zameriava na účinnejší boj proti hrozbám a trestnej činnosti v celej EÚ a – najmä v prípade Európskeho parlamentu – na súčasné dodržiavanie základných práv a pravidiel o ochrane údajov.

PRÁVNY ZÁKLAD

Články 33 (colná spolupráca), 87, 88 a 89 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

CIELE

Účinná policajná spolupráca je kľúčovým prvkom pri vytváraní priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Únii, založeného na dodržiavaní základných práv. Cezhraničná spolupráca v oblasti presadzovania práva – vrátane policajných, colných orgánov a ďalších orgánov presadzovania práva – je určená na prevenciu, odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov v celej Európskej únii. V praxi sa táto spolupráca zameriava najmä na závažné druhy trestnej činnosti (organizovanú trestnú činnosť, obchodovanie s drogami, obchodovanie s ľuďmi a počítačovú kriminalitu) a na terorizmus.

VÝSLEDKY

A. Začiatky

Policajná spolupráca medzi členskými štátmi začala v roku 1976 vytvorením medzivládnej siete zástupcov ministerstiev spravodlivosti a vnútorných vecí, tzv. skupiny Trevi. V Maastrichtskej zmluve sa potom vytýčili otázky spoločného záujmu, ktoré poskytli oprávnené dôvody na policajnú spoluprácu (terorizmus, drogy a iné formy medzinárodnej trestnej činnosti). Zároveň sa sformulovala zásada vytvorenia Európskeho policajného úradu Europol, ktorý mal spočiatku podobu európskej protidrogovej jednotky. Dohovor o Europole bol podpísaný 26. júla 1995, ale úrad začal svoju činnosť oficiálne až 1. júla 1999 na základe posilnených právomocí, ktoré mu zabezpečila Amsterdamská zmluva (podpísaná 2. októbra 1997). Policajná spolupráca sa však rozvinula už pred zriadením Europolu. Vytvorením schengenského priestoru v roku 1985, do ktorého najskôr patrilo len niekoľko členských štátov, sa cezhraničná policajná spolupráca stala realitou (pozri tiež informačný list [4.2.4](#)). Nadobudnutím platnosti Amsterdamskej zmluvy sa tzv. schengenské *acquis* vrátane jeho aspektov v oblasti policajnej spolupráce začlenilo do právnych predpisov EÚ, do tretieho piliera

týkajúceho sa medzivládnej spolupráce. Rovnaký medzivládny prístup sa uplatnil pri opatreniach policajnej spolupráce, ktoré prijala malá skupina členských štátov v rámci Prümskej zmluvy, ktorá obsahuje ustanovenia o výmene DNA, odtlačkov prstov a informácií o registrácii vozidiel. Prümská zmluva bola potom rozhodnutím Rady 2008/615/SVV z 23. júna 2008 plne zavedená na úrovni Únie.

B. Súčasný inštitucionálny rámec

Lisabonskou zmluvou (ZFEÚ) sa tento inštitucionálny rámec značne zjednodušil: odvtedy sa väčšina opatrení týkajúcich sa policajnej spolupráce prijíma riadnym legislatívnym postupom (spolurozhodovaním) a podlieha preskúmaniu Súdneho dvora. Ak necháme stranou špecifiká v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (výnimky pre Spojené kráľovstvo, Írsko a Dánsko (protokoly 21 a 22, ktoré sú prílohou k ZFEÚ) a výsadné postavenie národných parlamentov (protokoly č. 1 a 2)), policajná spolupráca spolu s justičnou spolupracou v trestných veciach nebola úplne prenesená do rámca Spoločenstva a zachovala si niekoľko pôvodných znakov:

- právo iniciatívy má nielen Komisia, ale aj členské štáty, ak zastupujú štvrtinu členských štátov Rady (článok 76 ZFEÚ),
- opatrenia operačnej spolupráce, ktoré jednomyselne prijíma Rada, sa s Európskym parlamentom sa len konzultujú. Ak Rada nedosiahne jednomyselnosť, posilnená spolupráca je možná medzi aspoň deviatimi členskými štátmi. Vtedy Európska rada tento postup pozastaví s cieľom dosiahnuť zhodu (mechanizmus záchranej brzdy podľa článku 87 ods. 3 ZFEÚ).

C. Hlavné legislatívne akty o policajnej spolupráci prijaté riadnym legislatívnym postupom

- [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2015/2219](#) z 25. novembra 2015 o Agentúre Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL) a ktorým sa nahrádza a zrušuje rozhodnutie Rady 2005/681/SVV, ktoré sa uplatňuje od 1. júla 2016.
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2016/681](#) z 27. apríla 2016 o využívaní údajov zo záznamov o cestujúcich (PNR) na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti. Členské štáty ju boli povinné transponovať do svojho vnútroštátneho právneho poriadku do 25. mája 2018.
- [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2016/794](#) z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ktorým sa nahrádzajú a zrušujú rozhodnutia Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV, ktoré sa uplatňujú od 1. mája 2017.
- [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1726](#) zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (eu-LISA) a o zmene nariadenia (ES) č. 1987/2006 a rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1077/2011, ktoré sa uplatňujú od 11. decembra 2018.

- [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1862](#) z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, o zmene a zrušení rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutia Komisie 2010/261/EÚ, ktoré sa má začať uplatňovať najneskôr 28. decembra 2021.
- Na účely prijatia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/... o stanovení rámca pre interoperabilitu medzi informačnými systémami EÚ v oblasti policajnej a justičnej spolupráce, azylu a migrácie a o zmene nariadení (EÚ) 2018/1726, (EÚ) 2018/1862 a (EÚ) 2019/... prijal Parlament svoju [pozíciu v prvom čítaní 16. apríla 2019](#). O konečnom akte je medzi Parlamentom a Radou predbežná dohoda.
- S ohľadom na budúce prijatie smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú pravidlá uľahčovania využívania finančných a iných informácií na predchádzanie určitým trestným činom, ich odhaľovanie, vyšetrovanie alebo stíhanie a zrušuje rozhodnutie 2000/642/SVV prijal Parlament svoju [pozíciu v prvom čítaní 17. apríla 2017](#). O konečnom akte je medzi Parlamentom a Radou predbežná dohoda.

D. Agentúry a ďalšie orgány policajnej spolupráce

1. Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva Europol [Europol](#) je agentúra, ktorej hlavným cieľom je zvýšiť bezpečnosť Európy. Podporuje členské štáty EÚ v ich boji proti terorizmu, počítačovej kriminalite a iným závažným a organizovaným formám trestnej činnosti. Europol spolupracuje aj s mnohými partnerskými štátmi mimo EÚ a s medzinárodnými organizáciami. Významnú hrozbu pre vnútornú bezpečnosť EÚ a jej občanov predstavujú rozsiahle zločinecké a teroristické siete. Najväčšie bezpečnostné hrozby pochádzajú z terorizmu, medzinárodného obchodu s drogami a prania špinavých peňazí, organizovaného podvodu, falšovania eura a obchodovania s ľuďmi.

S cieľom reagovať na tieto hrozby zriadil Europol niekoľko špecializovaných jednotiek:

- EC3 – Európske centrum boja proti počítačovej kriminalite, aby sa posilnenie reakcieschopnosti orgánov presadzovania práva na počítačovú kriminalitu v EÚ, a tým na pomoc pri ochrane chrániť európskych občanov, podnikov a vlád pred trestnou činnosťou na internete,
- EMSC – Európske stredisko pre boj proti prevádzachtvu na podporu členských štátov EÚ zameraním sa na komplexné a sofistikované zločinecké siete zapojené do prevádzachtva, a na ich rozloženie,
- ECTC – Európske centrum pre boj proti terorizmu ako operačné centrum a centrum odborných znalostí, ktoré je odrazom rastúcej potreby EÚ posilniť reakcieschopnosť na terorizmus,
- IPC3 – koordinovanú koalíciu v oblasti trestného práva duševného vlastníctva, ktorá poskytuje operačnú a technickú podporu orgánom presadzovania práva a ďalším partnerom,

- FIU.net – decentralizovanú sofistikovanú počítačovú sieť, ktorá poskytuje podporu finančným spravodajským jednotkám FIU v EÚ v boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu,
- EU IRU – jednotku pre nahlasovanie internetového obsahu, ktorá zisťuje nezákonný obsah na internete a v sociálnych médiách a skúma ho.

Europol bol zriadený na základe nariadenia o Europole. Sídli v holandskom Haagu.

Na dosiahnutie väčšej zodpovednosti za agentúru bola podľa nariadenia o Europole zriadená spoločná parlamentná kontrolná skupina JPSG pre Europol. V článku 88 ZFEÚ je ustanovená kontrola činnosti Europolu zo strany Európskeho parlamentu, ako aj národných parlamentov. Podľa článku 51 nariadenia o Europole bude spoločná parlamentná kontrolná skupina zohrávať zásadnú úlohu, a to „politicky monitorovať činnosť Europolu pri plnení úloh vrátane vplyvu jeho činnosti na základné práva a slobody fyzických osôb“.

2. Agentúra Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva CEPOL

[CEPOL](#) je agentúra, ktorá sa zaoberá prípravou, poskytovaním a koordináciou odbornej prípravy pracovníkov orgánov presadzovania práva. Podporou spolupráce a výmeny poznatkov medzi pracovníkmi orgánov presadzovania práva členských štátov EÚ a do určitej miery aj z tretích krajín prispieva CEPOL k vyššej bezpečnosti v Európe v otázkach vyplývajúcich z bezpečnostných priorít EÚ, najmä z cyklu politik EÚ na boj proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti.

Agentúra pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva je zriadená podľa nariadenia o CEPOL-e. Sídli v Maďarsku v Budapešti.

3. COSI – Stály výbor pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti

Podľa článku 71 ZFEÚ sa „v rámci Rady ... zriaďuje stály výbor s cieľom zabezpečiť, aby sa v rámci Únie podporovala a posilňovala operačná spolupráca v oblasti vnútornej bezpečnosti. Bez toho, aby bol dotknutý článok 240, stály výbor napomáha pri koordinácii činnosti príslušných orgánov členských štátov. Rokovania tohto výboru sa môžu zúčastňovať zástupcovia dotknutých orgánov, úradov a agentúr Únie. Európsky parlament a národné parlamenty sú informované o konaní.“

Výbor COSI bol zriadený [rozhodnutím Rady z 25. februára 2010](#) o zriadení Stáleho výboru pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti (2010/131/EÚ).

4. INTCEN – Centrum EÚ pre analýzu spravodajských informácií

Keďže Centrum EÚ pre analýzu spravodajských informácií INTCEN je súčasťou Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), nie je orgánom policajnej spolupráce v pravom slova zmysle slova. K policajnej spolupráci však prispieva posudzovaním hrozieb, pričom vychádza z informácií spravodajských služieb, ozbrojených síl, diplomatov a policajných orgánov. Z operačného hľadiska môže INTCEN rovnako užitočne prispievať napríklad informáciami na úrovni celej EÚ o destináciách, úmysloch a pohyboch teroristov.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament zohráva kľúčovú úlohu pri tvorbe právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany policajnej spolupráce, pretože že bezpečnosť európskych občanov povýšil na svoju politickú prioritu. Okrem toho v rámci riadneho legislatívneho postupu pracuje na skvalitňovaní policajnej spolupráce rovnocenne s Radou.

Hlavným nástrojom policajnej spolupráce je Europol, ktorý je ústredným pilierom širšej infraštruktúry vnútornej bezpečnosti EÚ. V rámci reformy Europolu Parlament aktívne podporuje väčšiu parlamentnú kontrolu a posilnenie pravidiel na ochranu údajov.

Policajná spolupráca a politiky sú stále vo vývoji, pričom pozornosť sa zameriava na účinnejší boj proti celoeurópskym hrozbám a trestnej činnosti a – najmä v prípade Parlamentu – na súčasné dodržiavanie základných práv a pravidiel o ochrane údajov. Hoci pravidlá pre agentúry policajnej spolupráce Únie boli kompletne prepracované, bude naďalej treba spoločne usilovať o ďalšie posilnenie opatrení policajnej spolupráce, najmä pokiaľ ide o výmenu údajov a dôkazov medzi orgánmi presadzovania práva jednotlivých členských štátov, ako aj medzi nimi a agentúrami EÚ. Parlament naliehavo žiadal členské štáty, aby pokročili v technickej normalizácii kvality údajov a vytvorili právny rámec pre „štandardnú výmenu informácií“ v budúcnosti. Keďže počet úloh rastie a očakávania sú stále vyššie, pre agentúry EÚ treba zabezpečiť primerané finančné a ľudské zdroje. Navyše sa úloha Parlamentu pravdepodobne zmení z uvádzania nových právnych predpisov na monitorovanie ich vykonávania.

V súčasnosti je Parlament plnohodnotným inštitucionálnym aktérom v oblasti bezpečnostných politík a v hodnotení a vymedzovaní politík vnútornej bezpečnosti by mal zohrávať kľúčovú úlohu. V oblasti vnútornej bezpečnosti, ako aj v oblasti politík policajnej spolupráce, už za sebou zanechal nezmazateľnú stopu.

Kristiina Milt
05/2019

